

امارت اسلامی افغانستان

وزارت مالیه

ریاست عمومی پالیسی مالی و اقتصاد بزرگ

گزارش ربعوار اقتصادی و مالی

ربع اول (حمل، ثور و جوزا) سال ۱۴۰۱

تاریخ: ۱۴۰۱/۶/۹

شماره تماس: ۰۲۰۲۹۲۴۲۲۵

گزارش مالی ربع اول، عملکرد دولت در سکتورهای اقتصاد بزرگ و پالیسی های مالی دولت را نشان می دهد. این گزارش، در بر گیرنده عملکرد دولت در بخش های رشد تولید ناخالص داخلی، انفلاسیون، نرخ تبادل اسعار، ارقام صادرات و واردات، جمع آوری عواید و مصارفات می باشد که عملکرد سه ماهه (حمل، ثور و جوزا) سال ۱۴۰۱ را به طور مقایسوی با عین سه ماه سال ۱۴۰۰ نشان می دهد.

تمام معلومات و اطلاعات گزارش به اساس ارقام اداره ملی احصائیه و معلومات، بانک مرکزی و سیستم معلوماتی اداره مالی افغانستان (AFMIS) ترتیب گردیده است.

گزارش یادشده، توسط کارمندان ریاست عمومی پیش بینی و گزارشدهی اقتصادی و مالی وزارت مالیه ترتیب گردیده که رهنمایی کلی آن توسط حسیب الرحمن حکیمزی رئیس پالیسی مالی و ترتیب و تحلیل آن توسط هر یک عبدالتمیم کریمی، محمد معین ابراهیمی، محمد هارون صافی، انصارالله رضایی، خلیل الرحمن استانکزی و احمد فهیم حیدر صورت گرفته است.

خلاصه گزارش مالی و اقتصادی (Executive Summary)

این گزارش عملکرد سکتورهای اقتصاد بزرگ و سکتور مالی دولت در جریان سه ماه اول (حمل، ثور و جوزا) سال ۱۴۰۱ را بیان نموده است.

در سال ۱۴۰۰، رشد تولید ناخالص داخلی کاهش چشمگیری الی منفی ۲۰,۷ فیصد را تجربه کرد. علت عمده آن را تحولات و تغییرات به میان آمده در کشور می توان به شمار آورد، زیرا تمام منابع عایداتی و فعالیت های تجارتي دولت از اثر آن متاثر گردید، اما با در نظر داشت وضعیت اقتصادی کنونی و عملکرد بهتر دولت از نگاه مالی در ربع اول سال ۱۴۰۱، امکان بهبود در رشد تولید ناخالص داخلی الی اخیر سال مالی را می توان پیش بینی کرد.

شاخص مواد مصرفی در جریان سال مالی ۱۴۰۰ به ویژه در اواخر سال، به شدت افزایش پیدا کرد که تأثیراتی را بالای قیمت کالاها، به ویژه مواد غذایی که عمدتاً به دالر امریکایی خریداری می گردد، وارد نمود. این رشد، در ربع اول سال ۱۴۰۱ نیز ادامه یافته و قیمت شاخص مواد غذایی از ۱۵۶,۴ به ۱۶۷ افزایش پیدا کرد و احتمال می رود که رشد در قیمت شاخص مواد غذایی همچنان ادامه یابد.

ارزش پول افغانی در برابر دالر امریکایی در نیمه اول سال مالی ۱۴۰۰ ثابت بوده، ولی در نیمه دوم سال، به ویژه پس از تحولات و تغییرات به میان آمده و منجمد ماندن ذخایر ارزی کشور، با کاهش چشمگیری رونما گردید. پس از آن، ورود کمک های نقدی بشردوستانه به ارز دالر امریکایی در نیمه دوم سال مالی ۱۴۰۰، ثبات اقتصادی را حمایت نمود. گفتنی است که نرخ ارز الی اواخر سال ۱۴۰۰، به ۸۸ افغانی در مقابل یک دالر امریکایی کاهش پیدا کرده و این نرخ، در ربع اول سال ۱۴۰۱ در حدودی ثابت باقی مانده است.

مجموع ارزش صادرات کالاها به خارج از کشور در جریان سه ماه اول سال ۱۴۰۱، حدود ۳۳۱ میلیون دالر امریکایی برآورد گردیده و در مقابل، ارزش واردات کالاها به مبلغ ۱,۵۲۹ میلیون دالر امریکایی رسیده بود که بهبود در بیلانس تجارتي نسبت به ربع اخیر سال گذشته را نشان می دهد.

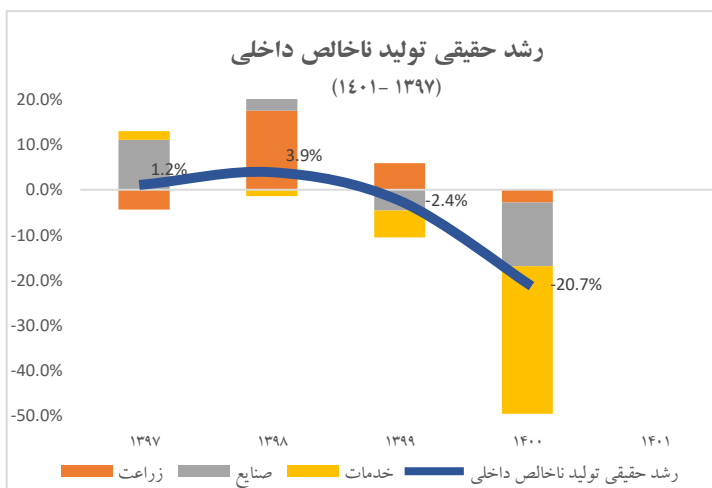
هدف بودجوی برای عواید سه ماه اول سال ۱۴۰۱، مبلغ ۴۳,۸ میلیارد افغانی تعیین گردید، اما عواید مجموعی جمع آوری شده بالغ بر ۴۲,۶ میلیارد افغانی می رسد که ۱,۲ میلیارد افغانی کمتر از هدف تعیین شده را نشان می دهد (۲,۷ فیصد عقب مانی وجود داشته است). دلیل عمده این عقب مانی، کاهش در عواید مالیاتی و غیرمالیاتی بوده و نشان دهنده کوچک شدن اقتصاد کشور است.

مجموع مصارفات دولت در سه ماه اول سال ۱۴۰۱، حدود ۳۱,۲ میلیارد افغانی می باشد. تمام مصارفات دولت در جریان این سه ماه، مصارفات عادی بوده که حدود ۸۴ فیصد آن جهت پرداخت معاشات کارمندان دولت صورت گرفته است.

عملکرد سکتورهای اقتصادی:

۱,۱ رشد سکتورهای اقتصادی (Real GDP Growth)

تولید ناخالص داخلی حقیقی، ارزش پولی تمامی اجناس و خدمات نهایی تولید شده را در کشور طی سال مالی به قیمت ثابت اندازه گیری می کند که در سال ۱۴۰۰، بالغ بر ۱۰۲۱,۵ میلیارد افغانی گردیده و رشد تولید ناخالص حقیقی، حدود

منفی ۲۰,۷ درصد بوده است. علت اصلی کاهش چشمگیر در رشد حقیقی تولید ناخالص داخلی، تحولات و تغییرات به میان آمده در کشور می باشد که تمام منابع عایداتی و فعالیت های تجارتي دولت را متأثر ساخته و در نتیجه، ضربه بزرگ در اقتصاد کشور وارد نمود.

ارزش افزوده زراعت در سال ۱۴۰۰، بالغ بر ۴۱۲,۸ میلیارد افغانی گردیده که سهم این سکتور در تولید ناخالص داخلی، ۳۳,۴ درصد و رشد آن به میزان منفی ۲,۸ درصد رسیده است.

ارزش افزوده سکتور صنعت در سال ۱۴۰۰، بالغ بر ۱۹۲,۱ میلیارد افغانی گردیده و سهم آن در تولید ناخالص داخلی، ۱۵,۵ درصد و رشد این سکتور منفی ۱۴,۱ درصد بوده است.

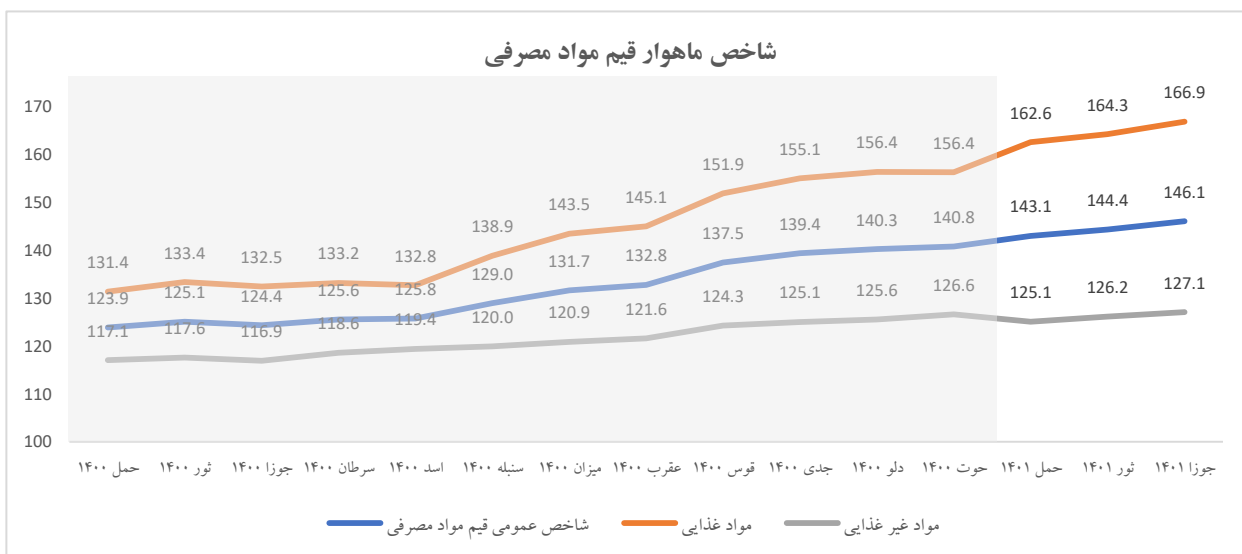
ارزش افزوده سکتور خدمات بالغ بر ۵۷۳,۳ میلیارد افغانی گردیده و سهم آن در تولید ناخالص داخلی به ۴۶,۵ درصد در سال ۱۴۰۰ رسیده است.

نظر به تحولات اخیر در دولت و با در نظر داشت وضعیت اقتصادی کشور، تولید ناخالص داخلی برای سال ۱۴۰۱ الی اخیر سال جاری قابل پیش بینی نبوده، اما با توجه به عملکرد مالی دولت در ربع اول سال به ویژه در جمع آوری عواید داخلی، امکان بهبود در رشد تولید ناخالص داخلی الی اخیر سال مالی پیش بینی می گردد.

۱,۲ انفلاسیون (Inflation)

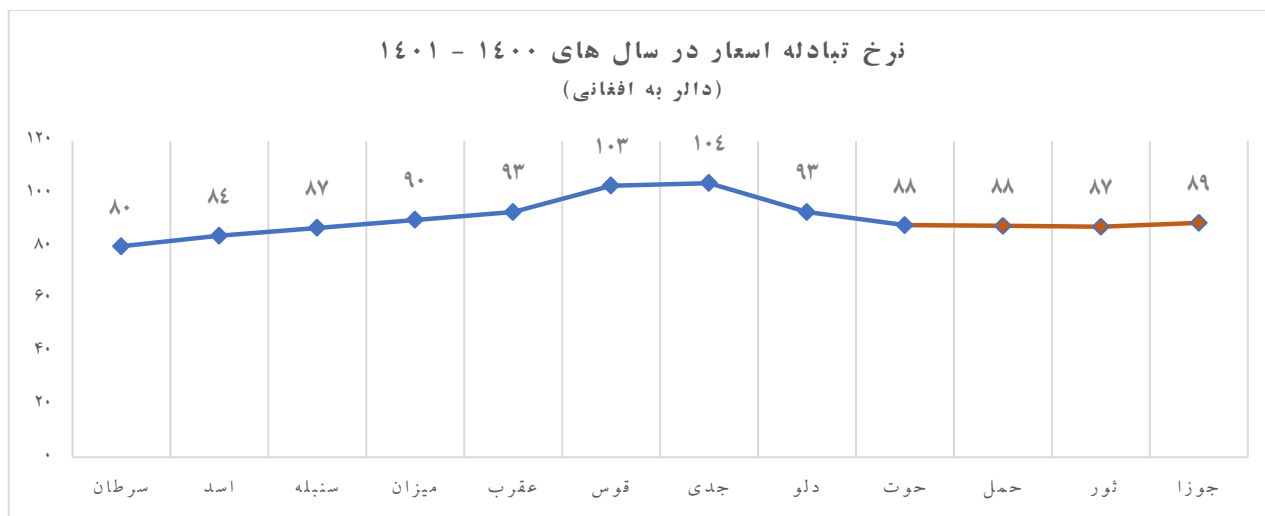
شاخص مواد مصرفی در جریان سال مالی ۱۴۰۰ به ویژه در اواخر سال، به شدت رو به افزایش بوده که تأثیراتی را بالای قیمت کالاها به خصوص مواد غذایی که به دالر امریکایی خریداری می گردد، وارد نمود. با در نظر داشت تأثیرات خشکسالی بالای سکتور زراعت، مسدود شدن راه های مواصلاتی و افزایش در نرخ ارز دالر در مقابل پول افغانی، شاخص مواد غذایی در سال ۱۴۰۰ الی ۱۵۶,۶ افزایش یافته و رشد قابل توجهی را تجربه نمود. این رشد در ربع اول سال

۱۴۰۱ نیز ادامه یافته و قیمت شاخص مواد غذایی به ۱۶۷ افزایش پیدا کرده است. احتمال می رود که رشد در قیمت شاخص مواد غذایی در جریان سال ۱۴۰۱ همچنان ادامه یابد.

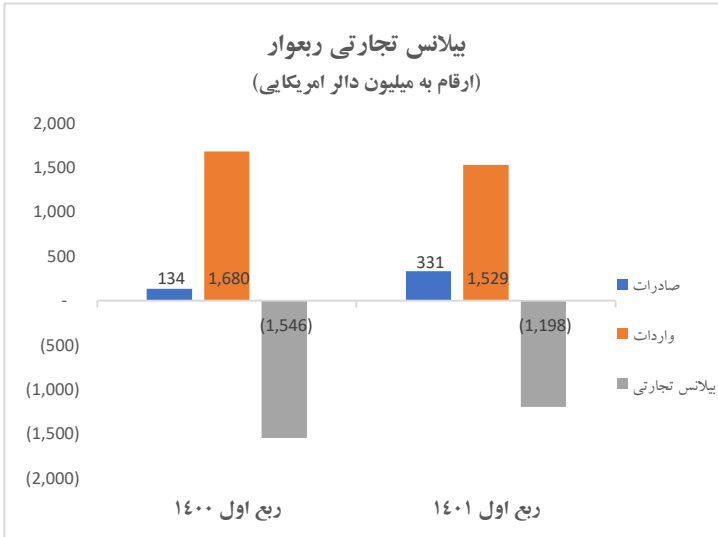
۱,۳ نرخ تبادلہ اسعار (Exchange Rate)

ارزش پول افغانی در برابر دالر امریکایی در نیمه اول سال مالی ۱۴۰۰ ثابت بوده، اما در نیمه دوم سال، به ویژه پس از تحولات و تغییرات به میان آمده در کشور، کاهش چشم گیری داشته و در جریان ماه قوس سال ۱۴۰۰، یک دالر امریکایی تا حدود ۱۲۴ افغانی رسید. قاچاق دالر امریکایی به خارج از کشور، قطع کمک ها، منجمد شدن ذخایر بین المللی افغانستان و عدم کنترل مارکیت های مالی توسط بانک مرکزی، سبب کاهش مقدار دالر امریکایی در بازارها گردیده و از دلایل عمده کاهش ارزش افغانی در مقابل ارزهای خارجی به ویژه دالر امریکایی محسوب می گردد.

گفتنی است که ورود کمک های نقدی بشردوستانه به ارز دالر امریکایی در نیمه دوم سال مالی ۱۴۰۰، ثبات اقتصادی را حمایت نموده و تأثیرات مهمی در افزایش عرضه دالر در بازار و کنترل نرخ ارز داشته است. با آمدن پول نقد دالر امریکایی، نرخ ارز الی اواخر سال ۱۴۰۰، به ۸۸ افغانی در مقابل یک دالر امریکایی کاهش یافت که این روند در ربع اول سال ۱۴۰۱ نیز ادامه یافته است.

۴.۱ بیلانس تجارتي (Trade Balance)

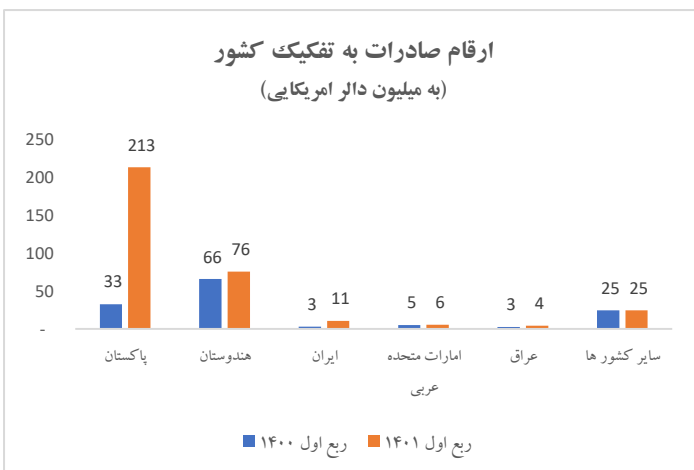

در جریان ربع اول (حمل، ثور و جوزا) سال مالی ۱۴۰۱ خلاء بیلانس تجارتي افغانستان نسبت به عین ربع سال مالی ۱۴۰۰ کاهش یافته است. قسمیکه در گراف مشاهده می گردد، خلاء بیلانس تجارتي از ۱,۵۴۶ میلیون دالر در ربع اول سال ۱۴۰۰ به ۱,۱۹۸ میلیون دالر در عین ربع سال مالی ۱۴۰۱ تقلیل یافته است. دلیل عمده کاهش خلاء بیلانس تجارتي کشور در جریان سال مالی ۱۴۰۱، افزایش در صادرات و کاهش در واردات می باشد. در ربع اول

سال ۱۴۰۱، رقم صادرات کشور از ۱۳۴ میلیون دالر به ۳۳۱ میلیون دالر افزایش یافته که رشد ۱۴۷ درصدی را نسبت به ربع اول سال مالی ۱۴۰۰ نشان می دهد.

موضوع فوق نشان دهنده بهبود در بیلانس تجارتي بوده و توقع می رود که روند بهبودی در بیلانس تجارتي، در جریان سال مالی ۱۴۰۱ همچنان ادامه یابد.

۱.۴.۱ صادرات (Exports)

صادرات کالا در بلند بردن اقتصاد کشور نقش بسیار مهمی را ایفا می کند. مجموع ارزش صادرات کشور در شروع ربع اول (حمل، ثور و جوزا) سال مالی ۱۴۰۱، به مبلغ ۳۳۱ میلیون دالر امریکایی می رسد که نسبت به عین ربع سال مالی ۱۴۰۰، افزایش چشمگیری را نشان می دهد.

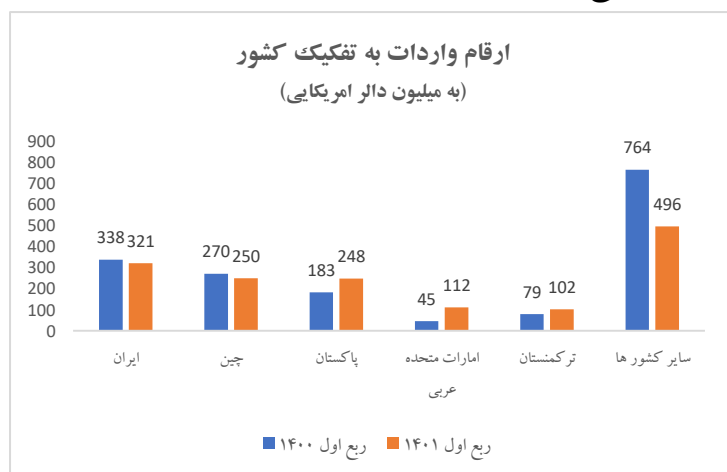
در جریان سال مالی ۱۴۰۱، بیشترین صادرات به کشورهای پاکستان، هندوستان و ایران صورت گرفته

که شرکای عمده تجارتي کشور به حساب می روند. همان طوریکه در چارت بالا مشاهده می گردد، در سه ماه نخست سال مالی ۱۴۰۱، بیشترین صادرات به کشور پاکستان صورت گرفته که به مبلغ ۲۱۳ میلیون دالر امریکایی می رسد. بیشترین اجناس صادر شده به بیرون از کشور مواد معدنی، میوه جات، نباتات طبی، سبزیجات و نباتات تیلی می باشد که از جمله، صادرات ذغال سنگ به کشور همسایه (پاکستان) بیشتر از تمام اجناس یادشده نسبت به سال گذشته، افزایش چشمگیری را نشان می دهد. به تعقیب آن، صادرات میوه جات از ۳۱,۷ میلیون دالر امریکایی در ربع اول سال ۱۴۰۰ به ۶۶,۹ میلیون دالر امریکایی در عین ربع سال ۱۴۰۱ با افزایش رونما گردیده است.

۲.۴.۱ واردات (Imports)

واردات کشور در سه ماه اول سال مالی ۱۴۰۱ با به میان آمدن تحولات و تغییرات در کشور نسبت به عین ربع سال گذشته، با کاهش ۹ درصدی رونما گردیده و دلیل عمده آن، وضع محدودیت ها در انتقال و برداشت های پولی بانکی و

علاقه مندی کمتر تاجران در سرمایه گذاری جهت وارد نمودن کالاها به داخل کشور می باشد.

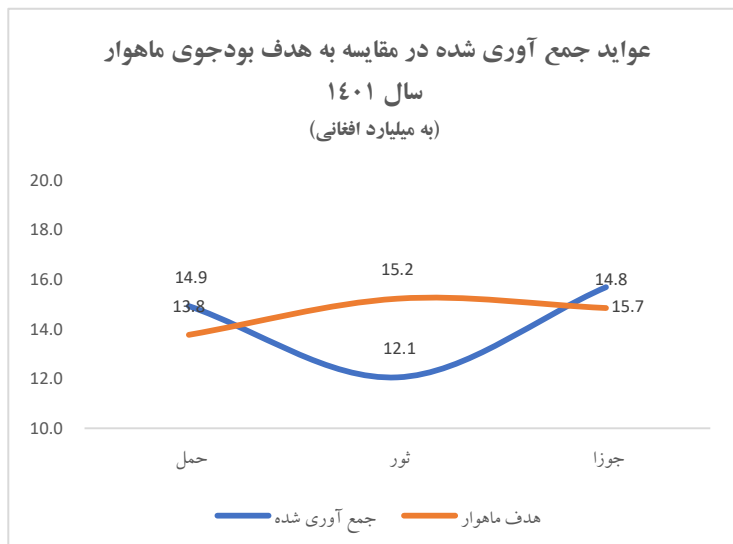

در جریان سال مالی ۱۴۰۱، مجموع واردات به مبلغ ۱,۵۲۹ میلیون دالر امریکایی می رسد. ایران، چین، پاکستان و امارات متحده عرب از جمله شرکای اصلی تجارتي کشور در واردات در جریان سال مالی ۱۴۰۱ محسوب می شوند.

در ترکیب واردات، مواد نفتی و روغنیات بیشتر از ۱۸ درصد از سهم مجموع واردات را تشکیل می دهد. سایر اجناس از قبیل گندم و آرد گندم، ماشین آلات، وسایط ترانسپورتی، منسوجات و واردات برق نیز سهم مهم را داشته اند.

۲ عملکرد سکتور مالی

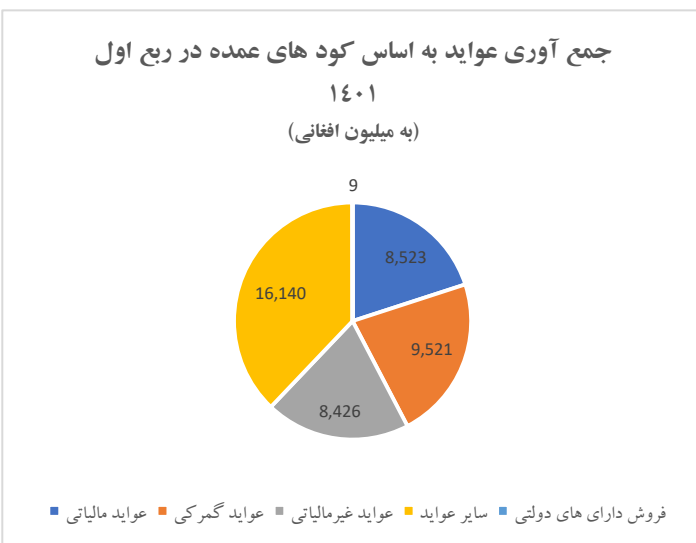
۲,۱ عملکرد عواید داخلی (Domestic Revenue Performance)

هدف بودجوی عواید در سه ماه اول سال ۱۴۰۱، مبلغ ۴۳,۸ میلیارد افغانی تعیین گردید، اما عواید مجموعی جمع آوری شده بالغ به ۴۲,۶ میلیارد افغانی می رسد که ۱,۲ میلیارد افغانی کمتر از هدف تعیین شده را نشان می دهد (۲,۷ فیصد عقب ماننی وجود داشته است). دلیل عمده این عقب ماننی، کاهش در عواید مالیاتی و غیر مالیاتی بوده که نشان دهنده کوچک شدن اقتصاد کشور است. سایر دلایل کاهش در عواید مالیاتی را می

توان قرار ذیل بر شمرد: افزایش دوسیه های عدم فعالیت و ترک پیشه؛ مشکلات و محدودیت های بانکی برای تاجران، عدم تادیه و مجرای تأمینات و تضمینات بانکی شرکت های اطاعت پذیر مالیاتی، کاهش مالیات اصناف از ۱,۵ فیصد به ۰,۵ فیصد؛ کمبود پرسونل مسلکی و وضعیت نامعلوم ناشی از تحولات سیاسی.

عواید داخلی کشور در مقایسه با مدت مشابه سال گذشته که عواید جمع آوری شده آن مبلغ ۴۱ میلیون افغانی بوده، ۴ فیصد افزایش را نشان می دهد. با در نظر داشت شرایط سیاسی و اقتصادی کشور، عملکرد عواید داخلی را می توان تا حدی با سطوح قبل از تحول دانست و در طول سه ماه حمل، ثور و جوزای سال ۱۴۰۱، عملکرد عواید بهتر از سال گذشته بود. این در حالیست که طبق گزارش اداره ملی احصائیه و معلومات کشور، اقتصاد افغانستان ۲۰ درصد افت کرده و کمک های خارجی به صفر تقرب نموده است.

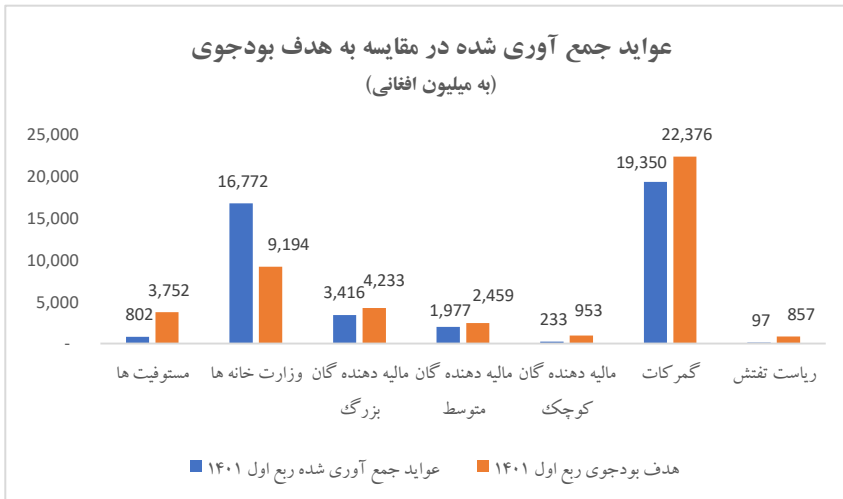
عواید داخلی متشکل از عواید مالیاتی، محصول گمرکی، عواید غیر مالیاتی و سایر عواید می باشد. در ربع اول سال ۱۴۰۱، عواید گمرکی بزرگترین کمک کننده عواید داخلی بوده که مبلغ ۹,۵ میلیارد افغانی به مجموع عواید داخلی کمک نموده و ۲۲ فیصد عواید مجموعی داخلی سه ماه اول سال ۱۴۰۱ را تشکیل می دهد. به همین ترتیب، عواید مالیاتی ۲۰ فیصد و عواید غیر مالیاتی ۱۹,۸ فیصد مجموع عواید داخلی را تشکیل می دهند. در عین زمان نسبت به سال

گذشته، عواید مالیاتی و عواید غیر مالیاتی بالترتیب ۵۹ فیصد و ۴ فیصد کاهش را نشان می دهد، در حالیکه با توجه به اصلاحات و جلوگیری از ضیاع منابع در عواید گمرکی ۱۰ فیصد افزایش رونما گردیده است. قابل ذکر است اینکه ۱۶ میلیارد افغانی عواید داخلی، در کود سایر عواید بوده و تا اکنون طبقه بندی نشده است. چنانچه کود سایر عواید در پایان سال به کودهای عواید اصلی طبقه بندی گردید، طبق آن، فیصدی کودهای عوایدی نیز با تغییراتی رونما می گردند.

عملکرد تمام ادارات مالیاتی (مالیه دهندگان بزرگ، مالیه دهندگان متوسط، مالیه دهندگان کوچک و ریاست بررسی مالیه دهندگان)، مستوفیت ها و اداره گمرکات در سه ماه اول سال ۱۴۰۱ با توجه به مبلغ جمع آوری (۲۵,۶ میلیارد

افغانی) مطلوب ارزیابی نگردیده و نسبت به هدف تعیین شده، ۲۶ فیصد کاهش را نشان می دهد.

عملکرد وزارت خانه ها در این مدت، بسیار مطلوب بوده و توانسته اند ۸۵ فیصد بیش از هدف تعیین شده، عواید جمع آوری نمایند.

از عمده ترین دلایل کاهش عملکرد

گمرکات و نرسیدن به هدف عوایدی تعیین شده برای سال مالی ۱۴۰۱، می توان به اندک بودن میزان واردات اشاره نمود. مستوفیت ها در جریان سه ماه اول سال ۱۴۰۱، مبلغ ۸۰۲ میلیون افغانی عواید جمع آوری نموده که ۷۸ فیصد کاهش را نسبت به هدف تعیین شده، نشان می دهد. دلایل عملکرد ضعیف مستوفیت ها را می توان: به تعلیق درآمدن پروسه درجه بندی اصناف، معافیت جرایم ترافیکی، مرکزی سازی عواید معادن؛ عدم توزیع تذکره های الکترونیکی و پاسپورت در ولایات؛ عدم پرداخت کرایه املاک دولتی؛ انتقال دوسیه هایی که دوران بیشتر از ۱۵۰ میلیون افغانی داشته به مالیه دهندگان بزرگ و شرایط نامناسب اقتصادی به صورت عموم برشمرد.

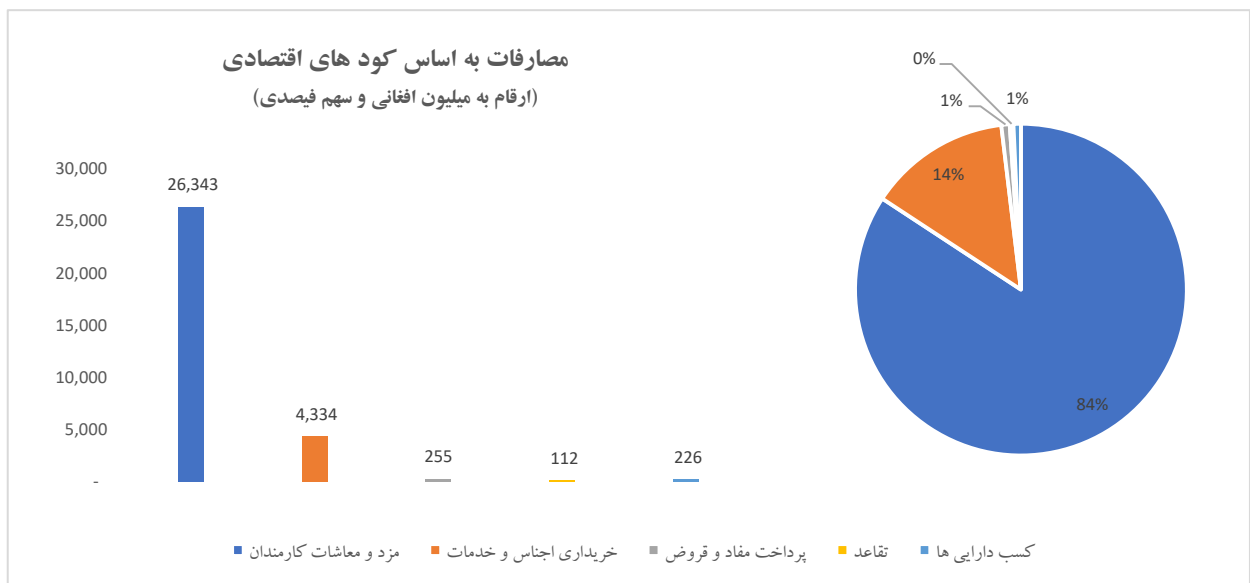
۲,۲ عملکرد مصارفات (Expenditure Performance)

گراف ذیل خلاصه مصارفات در ربع اول (حمل، ثور و جوزا) سال مالی ۱۴۰۱ را نشان می دهد. در کل، مصارفات در بخش های پرداخت معاشات، خریداری اجناس، تقاعد و کسب دارایی های دولت به مصرف رسیده که مجموعاً حدود ۳۱,۲ میلیارد افغانی می باشد. عمده ترین و بیشترین مصارف در بخش پرداخت معاشات کارمندان دولتی می باشد که مجموعاً حدود ۲۶,۳۴۳ میلیون افغانی یعنی ۸۴ فیصد مجموع مصارفات دولت را در بر می گیرد. پرداخت معاشات در مقایسه با ربع اخیر سال مالی ۱۴۰۰، کمتر بوده و دلیل آن نیز باقیداری های معاشات عادی و انکشافی در تمامی سکتورها تلقی می گردد، زیرا یک تعداد کارمندان ادارت دولتی (کارمندان NTA) که از سوی نهادهای مختلف بین المللی

استخدام گردیده بودند، معاشات شان در اثر تحولات اخیر از سوی نهادهای مربوطه پرداخت نگردید بود و به اساس فیصله مقامات ذیصلاح، از بودجه دولت امارت اسلامی، معاشات باقی مانده آنها پرداخت گردید.

خریداری اجناس و خدمات از لحاظ درجه بندی، بخش دوم مصارفات دولت را تشکیل می دهد. مجموعاً حدود ۴,۳۳۴ میلیون افغانی که ۱۴ فیصد مصارفات را احتوا می کند، در طول سه ماه اول سال ۱۴۰۱ به مصرف رسیده است.

قابل تذکر است که نظر به مشکلات بودجوی، برای نظام جدید در بخش تقاعد و کسب دارایی های دولت، مصارفات در سه ماه ربع اول سال ۱۴۰۱ کمتر در نظر گرفته شده بود.

درباره ریاست

ریاست عمومی پالیسی مالی و اقتصاد بزرگ در سال ۱۳۹۴ در چوکات وزارت مالیه ایجاد و در ثبات پایداری مالی و اقتصادی کشور از طریق انکشاف، ارزیابی و تحلیل پالیسی های مالی و اقتصادی با در نظر داشت منابع موجود مالی دولت به سطح کشور نقش پررنگ و اساسی را ایفا نموده و از این طریق، سیاست های مالی حکومت افغانستان را تعیین می نماید. مزید بر آن، این ریاست مسئولیت مشورهدهی لازم در عرصه سیاست گذاری های اقتصادی و مالی، ترتیب پالیسی ها و تطبیق اصلاحات در مدیریت امور مالی عامه را به عهده دارد.